

B (hepatitis B) 'a ho 'ate' (liver) lolotonga ho'o feitama'. Kapau 'oku fu'u mālohi 'a e maumau' ni, te ne ala lava 'o fakatuai' 'a e tupulaki 'a e pēpē' pe fakatupu hano fā'ele'i ta'ehoko. Kapau 'oku ma'u ha hepataitis B 'i ho sivi', 'oku totonu ke sivi koe ke vakai'i pe 'oku mā'olunga 'a e 'enisaimi (enzymes) 'i ho 'ate'. Kapau 'oku hoko eni, 'e fakafehokotaki koe 'e ho'o toketā pe mā'uli' ki ha mataotao 'i he falemahaki' 'a ia te ne 'oatu 'a e fo'i'akau ko e tenofovir. 'Oku malu (safe) pē ke ke ma'u eni lolotonga ho'o feitama' pe fakahuhu'. Hili 'a e fakahuhu' 'e malava ke fetongi atu ho'o fo'i'akau' ki he entecavir pea 'e tokanga'i ai koe 'e ho'o toketā fakafāмили' (GP) pe falemahaki'.

Te u ala ma'u ha tokoni pe fakamatala lahi ange mei fē?

'E ala 'oatu 'e he Kautaha 'a Nu'u Sila ki he 'Ate Pupula' (Hepatitis Foundation of New Zealand) ha pou pou mo ha fakamatala fekau'aki mo e 'ate pupula' 'i he feitama'. Ki ha fakamatala lahi ange fetu'utaki ki he 'emau lainetokoni' 'i he fika **0800 33 20 10** pe vakai ki he uepisaiti **www.hepatitisfoundation.org.nz**

Kautaha 'a Nu'u Sila ki he Mahaki 'Ate Pupula'

61 Alexander Ave, Whakatane, New Zealand

Telefoni 07 307 1259 *Fax* 07 307 1266

Laine Tokoni ki he 'Ate Pupula' 0800 33 20 10

hepteam@hfnz.nz

www.hepatitisfoundation.org.nz

'Ate Pupula'

Tongan

Ko e 'Ate Pupula' mo e Feitama'

Hepatitis B and Pregnancy

'Ilo ki ai. Sivi. Faito'o.

Te u sivi hepataitisi B nai kapau 'oku ou feitama?

'Io. 'Oku fiema'u ke sivi hepataitisi B 'a e kakai fefine feitama KOTOA pē 'o hoko pe ia ko e kongā 'o e tauhi 'enau feitama' lolotonga 'o e taimi 'oku kamakamata ai 'enau feitama'. 'E fakahoko eni 'e ho'o toketā pe mā'uli' lolotonga 'a ho'o ngaahi sivi toto 'i he kamata 'a ho'o feitama'.

Ko e ha 'oku mahu'inga ai ki he kakai fefine feitama' ke nau sivi hepataitisi B?

'E ala fakapihia'i 'e he kakai fefine 'oku nau mo'ua lahi 'i he hepataitisi B 'enau pēpee' kimu'a pe lolotonga 'o e fā'ele'i mai 'o e pēpee'. Kapau 'oku 'ilo 'e ho'o toketaa' pe mā'uli' 'oku' ke mo'ua 'i he hepataitisi B, 'e 'oatu ha huhu malu'i mei' he hepataitisi B mo e immunoglobulin ki ho'o pēpē' hili ange pē ko ia hono fā'ele'i mai'.

'E uesia 'eku feitama' 'e he hepataitisi B?

'Oku 'ikai fa'a fakatupu 'e he hepataitisi B ia ha palopalema kiate koe pe ki ho'o pēpē 'oku te'eki fā'ele'i' lolotonga 'a ho'o feitama'. 'Oku mahu'inga ke 'ilo 'a ho'o toketaa' pe mā'uli' ki ho'o mo'ua ko ia 'i he hepataitisi B ke malava 'o tokanga'i lelei ai 'a ho'o mo'ui lelei', pea ala malu'i ai mo ho'o pēpee' mei' ha 'anau uesia hili honau fā'ele'i mai'.

Kapau 'oku ou feitama mo mo'ua 'i he hepataitisi B, 'e anga fēfē keu malu'i 'eku pēpē?

Kapau 'oku sivi koe kuo' ke ma'u 'a e hepataitisi B, pea 'e ala pihia ai 'a ho'o pēpee' 'i hono fā'ele'i mai'. Ke malu'i 'a ho'o pēpē fo'ou', 'e fiema'u ke fakahoko atu ha fo'i huhu 'e ua ki ai hili pe hono fā'ele'i mai'. Ko e fo'i huhu 'e ua ko 'eni ko e:

1. 'Uluaki huhu'i 'o e faito'o hepataitisi B
2. Huhu malu'i hepataitisi B (immune globulin – HBIG).

Kapau 'e fakahoko 'a e ongo huhu' ni 'i loto 'i he 'uluaki houa 'e 12 'o hono fā'ele'i mai 'a ho'o tama', 'e lahi hake leva 'i he 95% 'a e faingamālie ko ia ke malu'i ia mei hano uesia e he hepataitisi B.

Neongo eni', kuo pau ke ke fakapapau'i 'oku hokohoko atu 'a e huhu faito'o hepataitisi B fakalahi 'a ho'o pēpee' 'i he 'ene a'u ki he uike

'e ono', māhina 'e tolu' mo e nima' ke fakakakato hono malu'i'. 'E fiema'u ke sivi toto 'a ho'o pēpee' hili 'a e huhu hono tolu' ke fakapapau'i 'oku malu'i kakato mei' ha 'ane uesia.

'OKU MAHU'INGA KE FAKAHOKO 'A E NGAahi HUHU' NI KE MALU'I 'A HO'O PEPEE'.

To e fakasi'isi'i ange 'a e fakatu'utāmaki ki ho'o pēpē 'oku te'eki fā'ele'i'

Kapau 'oku lahi 'aupito 'a e tu'unga 'o e vailasi hepataitisi B 'i ho toto', pea 'oku kei 'i ai ha faingamālie si'isi'i ke pihia ai 'a ho'o pēpee' lolotonga 'oku te'eki fā'ele'i' (kimu'a ke ngāue 'a e ngaahi huhu malu'i'). Kapau 'oku ma'u ha hepataitisi B 'i ho sivi', 'oku totonu ke sivi koe ke vakai'i pe 'oku mā'olunga 'a e tu'unga 'o e vailasi hepataitisi B 'i ho toto', pea 'e fakafehokotaki ai koe 'e ho'o toketā pe mā'uli' ki ha mataotao 'i he falemahaki' ke ne 'oatu ai 'a e fo'i'akau ko e tenofovir. Te ke folo 'a e fo'i'akau' ni 'i he uike 'e 8 ki he 12 kimui 'o ho'o feitama' (kongā hono tolu') pea 'oku fa'a ta'ofi eni 'i he hili ange 'a e uike 'e 4 ki he 12 'a hono fā'ele'i' 'a ho'o tama'. Te ne ta'ofi 'a e liuliunga 'a e vailasi hepataitisi B, pea ta'ofi ai mo e fononga 'a e vailasi 'i he taungafanau' ke fakapihia'i 'a ho'o pēpee'. 'Oku malu 'a e faito'o' ni kiate koe mo ho'o pēpē, pea 'oku kei malava ai pē foki ke ke fakahuhu lolotonga ho'o folo ia'.

Ke fakasi'isi'i 'ene fakatu'utāmaki' kapau 'oku fakautuutu ho mahaki hepataitisi B

'I he taimi 'e ni'ihi (meimei ko e 1 'i he keisi 'e 20), 'e malava ke maumau'i 'e he vailasi hepataitisi